

at berøre, at der til en Betyggelse i den Anledning skal udnævnes et retskyndigt Medlem til at være Medlem af Commissionen; men den Betyggelse, som skulde søges dert, kan jeg ikke finde at være tilstrækkelig, thi det Tilfælde kunde jo indtræffe, at de To, som af Parterne vare udnævnte, bleve enige om een Bet at gaae, og den Retkyndige kunde ikke følge med dem, og hans Votum faldt altsaa imod deres; men deres sammenlagte Vota bleve Dom; og gaae vi over til Overtællingscommissionerne, som jeg ogsaa nødes til at omtale ved denne Leilighed, da kunde det Samme blive Tilfældet der. Der kunde altsaa blive en endelig Dom i en bestemt Retstvist, som havde gennemvundet 2 Instanser, hvoraf den sidste gav en endelig Dom; der var assagt af et vist Antal ikke lovkundige Mænd; og som var bindende, uagtet de juridiske Elementer, som vare indbragte i Sagen, og som var dem, der skulde give Kjendelsen den rette Bægt og Betydning, uagtet de, siger jeg, havde næret en modsat Mening. Hvorvidt nu det kan ansees for at være rigtigt, det maa jo Enhver have sin Dom om; videre skal jeg for Diebliffet ikke yttre angaaende denne Sag, men afvente, om der maatte findes Anledning for mig til at tage til Orde igjen.

Nørgaard: Ja, jeg maa tilstaae, det har gjort mig ondt at høre, at den høitagtede Indenrigsminister saa bestemt har udtalt sig imod Uvalget's stillede Forslag til § 7, og jeg kan ikke være enig med den ærede Minister i, at et saadant Forslag ikke vil fremklynde Afsløsningen. Den ærede Minister har der udtalt sig imod Manges Duffer, og det skulde glæde mig, om den høitagtede Minister en anden Gang vil udtale sig noget mildere om dette Punkt. Jeg kan desuden ikke være enig med Herr Ministeren i, at Sagens Realitet vil lide det Allermindste ved at være underkastet Overtællingscommissionens endelige Kjendelse og Afgjørelse. Seer man nu hen til Bestemmelsen i § 7 i Lovudkastet, som er kommet fra Ländstinget, da seer man, at Afsløsningsmændene nok skulle see at fremme Forretningen; men det sees ogsaa i § 7, at det, hvorvidt Sagen vil blive fremmet eller ikke, vil ene og alene berøe paa Retssagens endelige Ud-

valg, og ved en saadan Bestemmelse fører man efter min Mening Sagen hen fra det mæglende Gebeet over i Juristernes Hænder, hvorved det vist ikke vil blive vanskeligt at forhale Sagen; maaskee i flere Aar. Som Sagen stiller sig for mig, saa er det efter min Mening næsten det Samme, som om man vedtog en Bestemmelse i Loven, at inattet Høverie kunde blive afløst uden at blive Gjenstand for Domstolene. Naar det nu heder i § 7: „at Afgjørelsens Udfald vil være afhængig af det paagjældende Arbeides Lovlighed“, da kan jeg næsten ikke tænke mig de Tilfælde, hvor det ikke vilde være Godseierne muligt, enten ved en eller anden Leilighed at kunne paastaae deres lovlige Ret krænt; thi, uanset Bestemmelsen i § 4, saa vil der dog neppe mangle den Høverietagende Leilighed til at paastaae sin lovlige Ret krænt; man maa vel huske paa, og det kjende vi Alle, at disse Høveriforeninger have deres Oprindelse fra Forhold, hvor det næsten var Godseierne muligt at foreskrive de Høveriegjørende hvilke Regler de fandt for godt. Det er mig saaledes bekjendt, at et høveriegjørende Sogns Beboere i mit Valgdistrict ikke turde indgive deres Andragender og Begjeringer til høiere Bedkommende, for Exempel til Ministeriet, Landbocommissionen osv., netop ene og alene af den Grund, at de vare bange for at bringe for Lyset, at de vare bange for at gjøre høiere Bedkommende bekjendte med, hvilke ubillige Contracter de vare bundne ved, og saaledes er det mig bekjendt, at et Sogns Beboere af bar Uengsommelighed tilbageholdt at komme frem med deres i flere Henseender velbegrundede Duffer og Begjeringer, da de indsaae, at naar de skulde afsløse med Penge Alt, hvad der var opført paa disse Fbreninger, saa vilde endog selv en meget lempelig Betaling for enhver Slags blive dem saa byrdefuld, at de ikke kunde beståde Gaardene. Og saaledes troer jeg, i Betragtning af disse Foreninger, det vistnok vil være saare let for en Godseier at komme til at paaberaabe sig, hvad han idetmindste kalder at være en Krænkelse af sin lovlige Ret, og saaledes udhale Sagen maaskee i mange Aar. Jeg troer derfor, det er rigtigst at holde Sagen inde paa det mæglende Gebeet, og naar den